

Jobb vagy bal? – Értékrendünkben a nemzeti a vízváltó

A Friedrich Ebert Stiftung tanulmányt jelentetett meg Magyarország értéktérképe 2022 címmel. Szerzői Bíró-Nagy András, Szászi Áron és Varga Attila. (A kutatás a Závecz Research által felvett adatokon alapszik.) E kutatási anyag a maga bonyolultságában tükrözi érték-orientációinkat, de összefoglaló megállapításai leegyszerűsítők.

Gazdaságpolitikai értékrendünkről a tanulmány azt állítja, hogy az többnyire baloldali, de arányában csökkenő. „A gazdasági bal–jobb kategóriák alapján 2022-ben a magyar társadalom többségében (56%) baloldali értékrendet vall. A jobboldali gazdaságpolitikai orientáció a magyarok tizedére (11%) jellemző, míg a centrista gazdasági álláspont elfoglalók (32%) a társadalom harmadát teszik ki. ... a változások fő trendje a gazdasági baloldalon elhelyezkedők arányának csökkenését és a középre húzódók növekedését mutatja.”

„...a társadalompolitika terén 2022-ben már egyenlő arányban van jelen a progresszív, a centrista és a konzervatív álláspont. A kormány erőfeszítései ellenére a magyar társadalom négy év alatt nem vált a korábbiaknál konzervatívabbá, sőt enyhe elmozdulás tapasztalható a konzervatív értékek felől a centrum irányába.” – Ez pedig a tanulmány összefoglaló megállapítása a magyarok társadalompolitikában vallott értékrendjéről.

Eszerint a Fidesz 2010 óta úgy nyeri meg a választásokat nagy fölényrel, hogy szavazóinak döntő többsége a gazdaságpolitika vonatkozásában baloldali elveket vall, a társadalompolitikában pedig csak egyharmadot tesznek ki a konzervatív álláspontot vallók.... Érezzük, hogy e minősítésekkel alapvető bajok vannak. Baloldali politika alatt Európában hagyományosan a szociális piacgazdaságot értik. Ennek lényege, hogy az állam beavatkozik a piacgazdasági folyamatokba, nem hagyja, hogy a szabadpiaci elvek korlátlanul érvényesüljenek. A társadalompolitikában pedig a jövedelmek jelentős újraelosztása valósul meg és az állam az oktatásra és az egészségügyre úgy tekint, mint „közjavakra”, melyek minél szélesebb körű biztosítása a gazdaság számára is előnyöket hordoz.

A politikai közbeszédben Magyarországon a kormányt támogatókat jobb-, az ellenzéket pedig baloldalinak szokás nevezni. De megállja-e a helyét ez a leegyszerűsítő distinkció? – Nyilvánvalóan nem. A kétpólusú politikai értékskála már régóta nem képes leírni és megmagyarázni a politikai-gazdasági-társadalmi folyamatokat, a szocialista-baloldali és konzervatív-jobboldali felosztást ki kell egészíteni a liberálissal. (Amerikában ráadásul a liberális alatt az európai értelemben vett baloldalt értik.) A liberális felfogás a gazdaságban a szabadpiacot, a társadalomban pedig az egyéni szabadságot és az esélyegyenlőséget vallja. Az utóbbi időkben pedig megjelent a wokizmus és az identitáspolitika. Nálunk tovább bonyolódott a helyzet a nemzeti-konzervatív és nemzeti-liberális minősítésekkel.

Először nézzük a gazdaságpolitikát. Amióta a Fidesz és Orbán Viktor 2010-ben átvette a kormányrudat, és az IMF tanácsával szemben és ellenére stabilizálta a gazdaságot, gazdaságpolitikánkat közkeletűen „unorthodoxnak” nevezik. Ez arra utal, hogy sem a piacpárti, sem a piackritikus irányzatot nem követi. Ezzel szemben a korábbi szociál-liberális

koalíciók egy baloldalinak semmiképpen sem nevezhető, piacpárti gazdaságpolitikát folytattak. (Sőt, a szociáldemokrata szociális piacgazdaság elveivel szemben a liberális gazdaságpolitika elveit alkalmazták.) Orbán Viktor a külföldi tőkének kedvező beruházási- és adópolitikája viszont erősen „jobboldali”, azaz liberális ízű. Az időnkénti kormányzati beavatkozások pedig nem a liberális, piacpárti gazdaságpolitikák jellemzői. Egy „jobboldali” vagy liberális kormány nagyobb teret kellene, hogy hagyjon a piaci erők játéknak, az Orbán-kormányok viszont kifejezetten a piaci beavatkozás pártján állnak. Tehát még az a megkülönböztetés sem segít tisztázni a helyzetet, ha piacpárti és piackritikus nézetekről beszélünk.

A fejlett világban párját ritkító családtámogatási programok kielégítik a baloldali szociálpolitika igényeit – kivéve, hogy a támogatások erősen a jövedelem-adózáshoz kötöttek, és kiindulópontjuk nem a családok anyagi állapota. Ez egy erős vízválasztó vonal: a hagyományos baloldal az alanyi jogon járó és az anyagi helyzettől függő támogatások híve, míg az Orbán-kormányok munkavégzéshez kötik a támogatásokat (lásd pl. a közmunkát). A kevésbé differenciált személyi jövedelemadók szintén a baloldal ellenérzésével találkoznak. A társadalompolitikára tehát megint csak nem illik a jobb/bal jelző – a konzervatív viszont igen.

Ha feltesszük a kérdést, hogy vajon minek köszönhető, hogy a Fidesz és Orbán Viktor kormánya immár negyedszer egymás után választást nyert meggyőző többséggel, a következő fontosabb válaszok adódnak. A kormány jól kezeli a gazdasági ügyeket, stabilan kézben tartja a gazdaságot, nem gazdaságelméleti recepteket követ, hanem pragmatikus politikát folytat. Szociálisan érzékeny, prioritás számára a család, a népesedési politika és törődik a nyugdíjasokkal. Ápolja a nemzeti kultúrát, a nemzeti érzést, fontos számára magyarságtudatunk megőrzése, erősítése. Támogatja a határon túli magyar kisebbségeket. A nyugati országokban elharapózott identitáspolitikai hóbortokkal szemben a hagyományos és a keresztény értékeket hirdeti. Nemzetközi síkon és az EU-ban határozottan képviseli a magyar érdekeket.

Világunkban talán helyesebb, ha jobb és bal helyett nemzeti és globalista értékrendről és politikai orientációról beszélünk; ez most fontosabb vízválasztót jelent, mint az összekutyulódott bal-jobb megkülönböztetés. A Fidesz és Orbán Viktor politikájának fő jellemzője a nemzeti érdekek követése, ami mind a gazdaság-, mind a társadalompolitikában pragmatizmust jelent, nemzetközi síkon pedig határozott kiállást a nemzeti érdekek mellett. Ez az a fő szempont, ami a magyarok többségének értékrendjét megkülönbözteti a nyugat-európaiakétól – és a kormánypártiakét az elenzékiekétől. A nemzeti érdek pedig semmiképpen sem kirekesztő, vagy provinciális. Gondoljunk Illyés lapidáris, találó meghatározására: a nacionalizmus jogsértés, a patriotizmus jogföltés. Egyúttal elutasítása azoknak az önvészélyes hóbortoknak is, melyektől manapság Amerika és Nyugat-Európa szenved. Értékrendünkben tehát nem a bal, vagy a jobb, a konzervatív vagy a liberális, hanem a nemzeti a vízválasztó.

A balliberális oldal identitáspolitikája az elmúlt években lényegesen megváltozott. Korábban az identitást a társadalmi osztályokhoz és a nemzeti hovatartozáshoz kapcsolták. Azonban már jó ideje az identitás az ő szemükben a nemi identitásra és orientációra redukálódott. Ezért

van az, hogy Nyugat-Európát nem érdekli a nemzeti kisebbségek helyzete, hogy pl. milyen szitokárdatot zúdítanak arra az erdélyi magyar politikusra, aki nyilvánosan az anyanyelvét meri használni. Ugyanakkor viszont Magyarországot az autokrata és félig szabad „rezsimek” közé sorolják, mert nem engedélyezi a homoszexuálisok házasságát és a gender-ideológiák terjesztését az iskolákban. Ha Nyugat-Európa nem lenne ilyen érzéketlen a nemzeti kisebbségek jogai iránt, és nem siklott volna el afölött, hogy Ukrajnában nem csak a kislétszámú magyar kisebbség, de a 8 és fél milliós orosz „kisebbség” sem használhatja hivatalosan az anyanyelvét, akkor nagy valószínűséggel ez a pusztító háború sem tört volna ki.

Bp, 2022. nov. 4.

Kiss Károly
közgazdász és társadalomkutató

Megjelent a Magyar Nemzet 2022. november 7-i számában:

<https://magyarnemzet.hu/velemeney/2022/11/ertekrendunkben-a-nemzeti-a-vizvalaszto>